

Les vedute gironines de Fita

Jordi Falgàs

Encara que a primera vista pugui semblar el contrari, aquest nou volum que ens presenta Domènec Fita (Girona, 1927) no tracta de l'obra de l'artista, ni tracta tampoc sobre Girona. Tant per conèixer a fons la producció de Fita com per descobrir la seva ciutat tenim àmplies bibliografies a l'abast. La mateixa Fundació Fita acaba de publicar *Girona*, recull exhaustiu de la catalogació i reproducció de l'obra que Fita ha dedicat a la ciutat durant la seva llarga trajectòria artística, tot i que ni aquell volum no ha pogut incloure-ho tot, perquè Girona és denominador comú a gran part, si no a la majoria, de l'obra de Fita. Ho ha estat quan l'artista ha fet retrats, quan ha dut a terme el seu "art integrat", escultures, vitralls, art sacre, en la seva activitat pedagògica, en la seva col·laboració amb tècnics i artesans, en els molts encàrrecs que ha rebut de tots els sectors del teixit social. De prop o de lluny, a primer o en darrer terme, Girona sempre hi és present. I l'obra, a més, s'ha impregnat a la ciutat. La trobareu als carrers i places, als edificis civils i religiosos, a les col·leccions públiques i privades.

Els que tenim el privilegi de conèixer l'home –l'artista, el teòric, o el pedagog- estarem d'acord que en ell s'hi ha acumulat el pòsit de gairebé tot un segle d'història de la ciutat. Tanmateix, és un pòsit remogut, perquè Fita sempre s'ha guiat pel dubte i la reflexió crítica, la reinvençió permanent. Poca gent es pot sentir més fill de la ciutat que ell, fill dels seus carrers i edificis, de la seva gent i la seva cultura. Amb la ciutat, Fita va créixer i es va educar. Sempre que n'ha marxat ha estat per tornar-hi, i ja fa anys que va ser el primer de poder-la mirar, cada dia, des de la distància enlairada de Montjuïc.

L'obra de Fita és molt més àmplia que el que s'inclou en el present volum, tant en quantitat com en complexitat. La ciutat també és molt més. Ha estat durant els últims trenta anys, en la seva maduresa, que Fita ha produït la major part d'aquesta obra, diguem-ne, gironina. I durant la mateixa època, Girona ha crescut i s'ha transformat, físicament i humana.

En canvi, en les obres aquí reproduïdes hi ha una repetició insistent, una concentració obsessiva, en una Girona molt concreta: una part de la ciutat que, sobre el plànol, és molt petita. Va des de Sant Nicolau i Sant Pere de Galligants fins a Sant Feliu i la Catedral, amb alguna escapada fins a Sant Daniel.

Aquest llibre, doncs, no servirà al lector ni per conèixer l'obra de Fita ni per conèixer la Girona moderna. Aquest és un llibre sobre l'art. Qui no tingui resposta a la pregunta de què és l'art, pot obrir aquest llibre. No hi trobarà pas la resposta, però hi veurà la complexitat de la pregunta. En les meravelles arquitectòniques del romànic, el gòtic, i el barroc de Girona, Fita hi troba una font inesgotable de problemes i reptes per a la seva batalla plàstica. Des d'aquella *Porta dels Apòstols*, de 1942, fins a l'última sèrie de pintures, datada el 2003, Fita ha escomès aquells volums i plans com un Quixot envestint molins. Els ha desmuntat i reconstruït, els ha obert i disseccionat, n'ha manllevat la imponentia i majestuositat, s'ha apropat fins als petits detalls, i n'ha robat la llum per mostrar-ne les ombres. Torres, campanars, absis i capitells són ratlles, taques, textures i colors.

A la història de l'art modern és molt freqüent trobar artistes que es nodreixen de les obres dels grans mestres de l'art, sobretot del renaixement i del barroc. Ho va fer Picasso, i també Miró, Dalí, i molts altres. El que ja no és tan habitual és que el referent sigui l'arquitectura, i encara menys la medieval. És inevitable recordar la quarantena de variacions sobre la façana de la catedral de Rouen que va fer Monet, i *L'església d'Auvers* de Van Gogh, però el treball de Fita amb Girona em fa pensar molt més en la Venècia de Canaletto, de mitjans del segle XVIII. La clientela britànica de Canaletto s'endua les seves *vedutte* pensant que tenien una imatge fidel de la ciutat del canal, fins al punt que aquelles pintures i gravats han creat i fixat la imatge de la ciutat en l'imaginari col·lectiu fins als nostres dies. Més tard hem sabut que, en realitat, Canaletto es va inventar Venècia, la va alterar i modificar d'acord amb les lleis de la pintura. S'ha dit d'ell que "sovint sublima la ciutat, dilatada fins a adquirir unes dimensions allunyades de les dades topogràfiques que, amb tot, no són irreal, en la mesura que estan subordinades a la primacia de la representació, al domini absolut d'una llum

que evoca allò que és real i ho plasma segons la voluntat tenaç d'un projecte fantàstic que troba el seu material en la ciutat."¹. Aquesta és la sublimació practicada per Fita amb Girona.

Per tant, pensant-ho bé, potser sí que aquest llibre és una guia de Girona. D'una ciutat que només existeix en la ment de Fita –uns records, unes vivències d'infantesa que ens convida a descobrir. Aquesta és la riquesa de l'art i la fascinació que provoca, que ens dona la mà per acompanyar-nos en un viatge, una visita guiada per veure el món amb uns altres ulls, amb una nova ment.

Del llibre "Fita – Girona", 2004

¹ Dario Succi i Annalia Delneri, "Canaletto i Venècia, la ciutat que es podria construir", a Succi i Delneri, *Canaletto. Una Venècia imaginària*, catàleg (Barcelona: Centre de Cultura Contemporània de Barcelona i Institut d'Edicions de la Diputació de Barcelona, 2001), 12.